

Vapaaehtoistyö ikäihmisten parissa voi olla avain maahanmuuttajanaisten osallistamiseen ja kotouttamiseen

Tampereen ammattikorkeakoulun hallinnoima Kotoa kotiin ja yhteiskuntaan -hanke edistää maahanmuuttajanaisten ja vanhuspalveluita tarjoavien organisaatioiden yhteistyötä sekä pyrkii rohkaisemaan naisia siirtymään kotoa yhteiskunnalliseen toimintaan. Hankkeessa kehitetään maahanmuuttajanaisten kanssa valmennusmalli, joka valmentaa maahanmuuttajanaiset osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan tutustuttamalla heidät suomalaiseen kulttuuriin, viestintäkulttuuriin, suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään sekä suomalaiseen työelämään.

Hanketta rahoittaa EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto AMIF. Hankkeen toiminta-aika on 1.3.2019–31.8.2021. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat Settlementi Tampere ry:n Naistari, Suomen pakolaisapu ry, Kotipirtti ry, Tampereen ev.lut. srk:n Mummon kammari, Tampereen kaupunki (Tammelan lähitori) sekä Apukolmio Oy.

Omakohtainen kokemus havahdutti

– Työskentelin vapaaehtoisena vastaanottokeskuksessa vuonna 2015, kun Suomeen tuli paljon pakolaisia. Vastaanottokeskuksessa naiset, ja miehetkin, kyselivät, että mitä he voisivat tehdä, kun aika käy niin pitkäksi. Samoihin aikoihin muistisairas isäni, joka sittemmin on jo edesmennyt, valitteli usein yksinäisyyttään. Keksinkin viedä kolme maahanmuuttajanaista isäni luokse käymään. Tilanne sujui erittäin hyvin, ja he kävivät isäni luona myöhemminkin kylässä. Rajallinen kielitaitokaan ei haitannut, vaan tapaamiset piristivät sekä isääni että näitä naisia, muistelee projektipäällikkö ja gerontologisen hoitotyön yliopettaja **Sirpa Salin** Tampereen ammattikorkeakoulusta.

– Maahanmuuttajien ja ikäihmisten kohtaaminen ei toki ole minun ideani. Tuolloin viitisen vuotta sitten mediassa oli useita esimerkkejä tämänkaltaisesta toiminnasta Suomessa. Tiesin, että esimerkiksi Itävallassa on saatu hyviä kokemuksia maahanmuuttajanaisten vapaaehtoistyöstä ikääntyneiden luona. Ajatus tämän hankkeen suunnittelemisesta sai kuitenkin lopullisen sysäyksen siitä, kun näin miten hyvin vierailu toimi isäni kohdalla.

Osallistumisen esteitä halutaan madaltaa

Haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajanaisten kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan voi olla vaikeaa, koska kotihoidon tuki mahdollistaa heidän jäämisensä kotiin hoitamaan lapsiaan. Maahanmuuttajanaisten ja heidän lastensa kotoutumista edistäisi se, että maahanmuuttajanaisten tarjottaisiin mahdollisuus matalan kynnyksen osallistamiseen. Yksi tällainen matalan

kynnyksen toimintatapa on heidän osallistumisensa ikäihmisten arkeen.

– Hankkeessa on toistaiseksi tehty pohjatyötä, jotta pääsisimme pilotointivaiheeseen. Olemme tutustuneet laajasti kirjallisuuteen ja haastatelleet maahanmuuttajia heidän harrastuksistaan. Olemme haastatelleet myös asiantuntijoita. Tarkoituksena on ollut selvittää, millaisia esteitä maahanmuuttajanaisilla on lähteä kodin ulkopuoliseen toimintaan. Ehdimme pitää kaksi työpajaa ennen koronarajoituksia ja kolmannen pystyimme järjestämään syyskuussa, Sirpa Salin kertoo.

– Kaikissa kolmessa työpajassa on ollut mukana 12 maahanmuuttajanaista ja kahdessa ensimmäisessä työpajassa oli lisäksi kaksi jo pidempään Suomessa asunutta naista. Työpajoissa jakauduttiin miettimään aiheeseen vaikuttavia tekijöitä ryhmissä, jotka koostuivat sekä maahanmuuttajanaisten että yhteistyökumppaneiden edustajista. Työpajoissa esiin tulleita asioita on hyödynnetty valmennusmallin kehittämisessä. Mallin luonnos on nyt valmis.

Valmennusmalli kokoa huomioitavat asiat

Sirpa Salinin mukaan mallissa käydään läpi asiat, jotka on otettava huomioon, kun

maahanmuuttajanaisten menee vanhan ihmisen luokse vapaaehtoistyöhön.

– Yhteisiin pelisääntöihin kuuluu mm. ajoissa saapuminen. Mallissa valaistaan erilaisen kulttuuritaustan ymmärtämistä, kerrotaan vanhenemisen ihmisessä aiheuttamista muutoksista ja niiden huomioimisesta sekä avataan vapaaehtoistyön ajatusta. Tarkoitus on, että kohtaaminen tuntuu turvalliselta sekä maahanmuuttajanaisten että ikäihmisille.

– Nyt olemme ryhtymässä pilotoimaan mallia käytännössä. Maahanmuuttajanaiset menevät harjoittelemaan paikkoihin, joissa he tapaavat ikäihmisiä ja tekevät heidän kanssaan yhdessä kaikenlaisia askareita. Koronavirus on viivästyttänyt pilotoinnin alkua, mutta yhteistyökumppaneidemme mukaan kohtauksia voidaan nyt käynnistää rajoitukset huomioiden.

Suhtautuminen on positiivista

Hankkeessa on haastateltu 19:ää ikääntyneitä ihmistä ja kysytty heidän mielipidettään siitä, että heidän kotiinsa tulisi maahanmuuttajanaisten käymään kylässä ja auttamaan arkiaskareissa. Sirpa Salin kertoo, että kyselyn tulokset olivat positiivisia.

– Ikäihmiset kokivat, että he pystyisivät vastavuoroisesti auttamaan esimerkiksi suomen kielen opinnoissa, tai he voisivat toimia varamummona tai -vaarina. Toisaalta

vastauksissa todettiin, että luottamuksen rakentaminen vie aikaa.

– Maahanmuuttajanaiset ovat pitäneet hanketta hyvänä, mutta hankkeessa alun perin ajateltu puolen vuoden sitoutuminen toimintaan voi olla haasteellista perheellisille. Olemmekin saaneet rahoittajalta luvan lyhentää sitoutumisen kestoa, mukaan voisi lähteä lyhyemmissä jaksoissa.

– Naisten ammatillinen kokemus vanhusparissa työskentelystä vaihtelee suuresti: joillakin on runsaasti kokemusta, toisilla ei lainkaan. Kaikki ovat kuitenkin tottuneet olemaan ja elämään vanhojen ihmisten kanssa omassa maassaan ja kulttuurissaan, Salin mainitsee.

Kurkistus hoivatyön maailmaan

– Hankkeen tarkoituksena ei ole kohderyhmän työllistäminen vaan kotouttaminen, mutta paikallisten oppilaitosten, eli Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen ja Tampereen seudun ammattiopisto Tredun kanssa olemme ajatelleet, että pilottiin osallistujille voisi antaa hankkeesta toimimisesta opintopisteitä, jotka olisivat hyväksiluettavissa sosiaali- ja terveysalan opinnoissa. Hanke on hyvä kurkistusikkuna hoiva-alan maailmaan, jos joku osallistuja haluaisi lähteä alaa opiskelemaan, huomauttaa Sirpa Salin.

– Hankkeessa on tarkoitus valmistaa myös dokumenttielokuva, jossa kuvataan ikäihmisten ja maahanmuuttajanaisten kohtaamia. Kuvausten aloittaminen on koronan vuoksi lykkäätynyt. Ajatuksena on, että dokumentti olisi yksi tapa levittää hankkeen toimintamallia ja tuloksia. Käytännössä mallin hyödyntämisen on hankkeen päätyttyä suunniteltu jatkuvan Settlementi Tampere ry:n Naistari-kohtaamispaikassa, jossa maahanmuuttajanaiset tapaavat.

Jatkohanke kehitteillä

Sirpa Salin kertoo, että jatkohankkeen ideointi on käynnissä.

– Laajentaisimme aiheen käsittelyä esimerkiksi ottamalla maahanmuuttajamiehet mukaan. He usein ihmettelevät, mikseivät he eivät pääse osallistumaan. Yhdessä kantaväestön kanssa tehty vapaa-ajan toiminta olisi kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeää.

– Hankkeessa työskentely on avartanut omaakin ajattelua. Yksi hankkeen myötä tullut huomio on, että suomalaiset suhtautuvat kuitenkin aika myönteisesti maahanmuuttajiin. On hienoa havaita se toivo, joka maahanmuuttajista välittyy, vaikka he ovat kokeneet kovia.

